

nederlands & vlaams proza Jann Ruyters

## Kwestie Slagboom: geen moslims in ons dorp!

Het dorp een idylle? In de nieuwe roman van Wanda Reisel voedt het dorpsleven juist haat en agressie, die zich richt tegen al wat nieuw en vreemd is.

**E**en paar jaar terug constateerde Rob Schouten in deze krant dat er in de Nederlandse literatuur sprake was van een revival van de streekroman. Daarmee doelde hij niet direct op de plattelandsromans van Jan Siebelink, Tommy Wieringa en Thomas Roosenboom, maar meer op romans als het veelbekroonde 'Boven het stil' van Gerbrand Bakker – romans die inspelen op de nostalgische hang naar een oer-Holland van zwijgende boeren, riet, water, koeien, wolken, stilte. De nieuwe roman van Wanda Reisel keert zich tegen zulke sentimenten door van zo'n dorps gemeenschap geen groene oase, maar juist een duister continent te maken; een plaats waar primitieve driften zo maar, zonder zelfcensuur, de kop op kunnen steken, waar angst, haat en behoudzucht het al te makkelijk winnen van openheid en verdraagzaamheid.

Als in een thriller maakt Reisel op de eerste bladzijde duidelijk dat waarnemend huisarts Levi Levi zich op onzeker terrein begeeft als hij toezegt een dokter in het dorp Westwoud twee maanden te vervangen. Op het oog is het een overzichtelijk dorp: vanuit het zolderraam ziet Levi drie straten in T-vorm, links een boerderij, rechts een schapenboerderij en een paardenkliniek, verder weiden en akkers, een paar schuren, een paar koeien en veel paarden.

De voortekenen zijn evenwel niet goed: Levi arriveert bij nacht en ontij, rijdt onderweg een eend dood, en wordt in het doktershuis aange-

vallen door een agressieve kat. Hij nestelt zich toch, geholpen door zijn voorganger Simons, een dokter-schrijver 'naar voorbeeld van Céline, Tsjechov en Vestdijk', die op zijn computer een dossier heeft bijgehouden van zijn 'aimabele patiënten'. De dorpingen worden in korte schetsen fris en geestig weggezet. "Een heilig ontzag voor dieren en de reinigende werking van de natuur", schrijft Simons over zelfverklaard 'gelukscoach' Ilse, die zich later zal ontpoppen als aanvoerder in hetze en massapsychose.

Dat Westwoud alleen maar van buiten een paradijselijk oord is, merkt Levi al op de eerste dorpsvergadering, waar naast 'kwestie Golfteerein' en commissies 'Groei en Klankbord' ook de 'kwestie Slagboom' op de agenda staat. Jaarlijks wordt het dorp een dag lang overspoeld door moslims die hun schapen voor het offerfeest komen halen bij schapenboer Tinus Lamberts. Het dorp wil die intocht niet. Hoe erg niet, blijkt uit een reeks incidenten die ook Levi zullen treffen: scheldtelefoontjes, bekladding met rode verf. De agressie bereikt een climax als de achterlijke dochter van de schapenboer meermalen verkracht blijkt te zijn, en de enige allichtoon in het dorp als schuldige wordt aangewezen.

Tussen die spannend opgebouwde escalatie van gebeurtenissen trekt Reisel lijnen naar de geschiedenis van Levi Levi zelf, een eeuwige buitenstaander, vervreemd van vrouw en puberdochter, zoon van Joden die aan hun oorlogsverleden ontsnapten door het simpelweg te ontkennen. Zijn moeder kon na Auschwitz 'de hele wereld aan'. Zijn vader was 'uit wraak een levensgenieter geworden'. Als dat oorlogsverleden minder eenduidig blijkt dan de vader het voorspelde, wordt ook Levi's keuze in de dorpscrisis urgenter. Hij

kiest partij. Alleen: zal hij aan de meute kunnen ontsnappen? 'De haat die zich stapelt op haat' herinnert ook aan klassieke films als 'Strawdogs' of het meer recente 'Dogville' van Lars von Trier, waarin de nieuwkomer zich moet verdedigen tegen agressie en geweld van een benepen, conservatieve gemeenschap. Net als Von Trier legt Reisel nadruk op de valse doorzichtigheid van het dorp waarin geheimen verborgen blijven omdat men iedereen meent te doorgronden; waarin nieuwkomers onwelkom zijn omdat ze zo onvoorspelbaar zijn. De link met het oorlogsverleden doet wat overtuigend aan, maar dat komt ook doordat de karaktertekening van de dorpingen juist zo strak en scherp getroffen is, zo filmisch en onheilspellend. Tot aan de angstwekkende apotheose met de karabijn aan toe.

**Wanda Reisel: Nacht over Westwoud.**  
Contact, Amsterdam. ISBN  
9789025475123; 283 blz. € 19,95

De oorlog is verdrongen. Levi's moeder kon na Auschwitz 'de hele wereld aan'

